

Slovenska skupnost o postopku za zaščitni zakon

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je pozitivno ocenilo dejstvo, da je ožji odbor senatne komisije za ustavna vprašanja po dolgem premoru obnovil svoje delo. Na sestankih 30. oktobra in 5. novembra so njegovi člani začeli z delom za poenotenje petih zakonskih predlogov o zaščitnih določilih za slovensko manjšino v Italiji.

V tem trenutku pa ponovno poudarja, da odločno nasprotuje predlogu podtajnika pri predsedstvu vlade, socialističnega poslanca Amata o opustitvi načela globalnosti in pristanku na postopno reševanje naših življenjskih vprašanj. Po tem predlogu predsedstva vlade naj bi se zaenkrat zadovoljili z zakonom o kulturnih in šolskih vprašanjih. To po mnenju Ssk nasprotuje dolgoletnim zahtevam vse slovenske manjšine, ki ima po štirih desetletjih pravico, da doživi izpolnitev ustavnih določil, mednarodnih obveznosti in brezštevilnih obljub in zagotovil italijanskih oblasti ter izvoljenih ustanov.

Slovenska skupnost ravno tako nasprotuje zahtevam, naj zaščitni zakonski osnutek pripravi vlada, ker bi to pomenilo novo odložitev parlamentarne razprave. Pozdravlja pa predlog podtajnika Amata o tesnem sodelovanju vlade pri postopku v senatu.

Zaskrbljenost ustvarja dogodek v poslanski zbornici, kjer je vladna večina zmanjšala postavko triletnega finančnega načrta in novega proračuna, ki je namenjena posegom v korist slovenske manjšine. Ni prišlo le do zmanjšanja vsote, temveč tudi do novosti, da je vsota istočasno namenjena tako Slovencem v Italiji kot Italijanom v Jugoslaviji, tako da je znesek dejansko še znatno nižji. Doslej so za potrebe italijanske manjšine zajemali iz drugih skladov. Postavka v korist slovenske manjšine je doslej ostala neuporabljena, ker ni zakonskih instrumentov za njeno izkoriščanje, predvsem še ni globalnega zaščitnega zakona. Zato je nepopustljivo stališče vladne večine glede okrnitve te postavke zaskrbljiv podatek v sedanjem trenutku prizadevanj za pravično in celovito zaščito Slovencev v Italiji.

—o—

Avtonomni sindikat železničarjev je proglasil štiridnevno stavko od 13. do 16. novembra. Pričakovati je treba delno okrnitev prometa. Zvezni sindikati stavko obsojajo.

Predsednik vlade Craxi je te dni izjavil, da se je Italija že junija leta 1984 odločila, da ne bo dobavljala orožja Iranu. Ta sklep se po besedah predsednika Craxija tudi strogo spoštuje.

Ob 11. obletnici osimskih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo

V ponedeljek, 10. t.m., je bila enajsta obletnica, kar sta Italija in Jugoslavija desetega novembra 1975 podpisali v Osimu najvažnejše dogovore v zgodovini medsebojnih odnosov. Za olajšanje spomina naj opozorimo, da dogovori obstajajo predvsem iz dveh delov:

Prvi del obsega pogodbo med obema državama z desetimi prilogami in se tiče dokončnega začrtanja državne meje.

Drugi del pa je sporazum za spodbujanje gospodarske kooperacije med obema državama ter ima štiri priloge, izmed katerih se glavna tiče ustanovitve italijansko-jugoslovanske proste industrijske cone.

Gospodarski del — kot rečeno — obravnava poleg proste industrijske cone dolgoročno gospodarsko sodelovanje. Člen 9 poudarja zlasti razvoj gospodarske kooperacije na obmejnem področju.

Osimski sporazumi so važni tudi zaradi tega, ker so prvi glede obmejnega sodelovanja, katere so sprejeli potem, ko je 35 držav Vzhoda in Zahoda podpisalo v Helsinkih leta 1975 listine o varnosti in sodelovanju v Evropi. Osimski dogovori naj bi bili celo zgled za razvijanje dobrih sosedskih odnosov.

Zastoj v osimskih odnosih

Lani ob 10. obletnici ali v jubilejnem letu osimskih dogovorov, katere je potrdila še pogodba o kooperaciji med Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo iz leta 1980 in so zdaj pogajanja o njenem podaljšanju, je vladal precejšen optimizem ter vsekakor večji kot letos.

Videti je, da je letos tako politični kot gospodarski zastoj v takoimenovanih osimskih odnosih med Italijo in Jugoslavijo.

Slovenska manjšina v Italiji že dolga leta čaka, da ji italijanski parlament odobri zakon za globalno zaščito. Ministrski predsednik Craxi je med obiskom v Beogradu obljubil, da bo vlada predložila še svoj zakonski osnutek poleg osnutkov raznih strank ter bo zadeva v kratkem rešena. Zdaj pa je nastopila glede globalnega zakona politika zavlačevanja, ki je videti preračunana. Kot kaže, primanjkuje politične volje, da se napravi konkreten korak naprej do ureditve zaščite.

Trenutne razprave v komisijah senata in poslanske zbornice so okrnjene ter so v okviru finančnega zakona za dve milijardi lir znižali vsoto 35 milijard lir, ki je bila v treh letih predvidena za potrebe slovenske manjšine. V parlamentu je prišlo glede tega tudi do precej ostre polemike.

Manjšine so lahko politično svobodne, če so tudi gospodarsko neodvisne

Ne glede na denar je zlasti važno dejstvo, da Slovenci zahtevamo zaščito za našo narodno skupnost v vseh 35 občinah, kjer ima znatno prisotnost v Furlaniji - Julijski krajini od Milj do Trbiža. Socialistični podtajnik v predsedstvu vlade Amato pa je v zadnjem času med obiskom v Furlaniji - Julijski krajini govoril o omejitvi zaščite na kulturo, kar je za Slovence popolnoma nesprejemljivo. Tako za posameznike kot za narodne manjšine je osnovno načelo, da so lahko politično svobodne le, če so tudi gospodarsko neodvisne. To je bilo jasno poudarjeno tudi ob nedavni 40-letnici Slovenskega deželnega gospodarskega združenja.

dalje na 2. strani ■

Tiskovna konferenca o parlamentarnih volitvah v Avstriji

V soboto, 15. t.m., bo v Trstu tiskovna konferenca o koroških Slovencih in predčasnih parlamentarnih volitvah v Avstriji, ki bodo 23. novembra. Na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu, ul. Machiavelli 22, bo ob 10. uri nastopil glavni kandidat Koroške enotne liste (KEL) na koalicijski listi **Zelena alternativa - lista Freda Meissner-Blau** Karel Smolle s sodelavci.

Koroški gostje bodo pojasnili trenutni politični in narodnopolitični položaj v Avstriji in na Koroškem, razloge za poveza-

vo v koalicijski listi za parlamentarne volitve in pa podatke, ki ustvarjajo stvarno možnost, da pride Smolle kot zastopnik KEL in vseh narodnih manjšin v Avstriji v dunajski parlament.

Tiskovna konferenca je posebno aktualna v trenutku, ko se je na Koroškem še silneje obnovila gonja proti dvojezičnemu šolstvu in ko tečejo zadnje priprave na pomenbne nedeljske volitve v Kmetijsko zbornico na Koroškem, na katerih tudi letos samostojno nastopa Skupnost južnokoroških kmetov.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 16. novembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Mladinski oder: »Zivalske dogodivščine« (Drago Gorup); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Karst Brothers - glasbeni kabaret 15.10-19.00 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 17. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti: Duhovnik Anton Požar in »Ricmanjska afera«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu: Cerkvni zbor iz Rojana, dekliški zbor »Slovenski šopek« iz Mačkolj in moški zbor »Fanje izpod Grmade«; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Lahkih nog naokrog; 14.30 Mladinski pas; 16.00 Zbornik: Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: Simfonični orkester RTV Ljubljana; dirigent in pianist Tamas Vasary; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 18. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Čas in prostor: Povejmo v živo!; 15.00 Mladinski pas: Mladi mladim; 16.00 Zbornik: Razmišljanja o vsakdanjih stvarih; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Tamas Vasary; 18.00 Viviana Valente: »Drugi razred«, izvirna radjska igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 19. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Almanah: Raziskovanje in gibalne dejavnosti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Naši zbori na reviji »Corovivo« v Vidmu: mešani zbor »Milan Pertot« iz Barkovelj; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 14.40 Mladinski pas: Glasbene skice; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: pianist Aci Bertonecelj; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 20. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Odgovori v barvah 14.30 Mladinski pas; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: zbor »S. Ignazio« iz Gorice, ki ga vodi Stanjo Jeričič; 18.00 Četrtekova srečanja: Pričevanja o Tigru; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 21. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu: Mešani cerkvni zbor iz Sv. Križa, mešani zbor »Slaka« iz Gropade in mešani zbor »Sv. Jernej« z Opčin; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik - Ne prezimo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 22. novembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Kulturnem domu v Trstu: simfonični orkester Slovenske filharmonije vodi János Kovács, violini Miha Pogačnik; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Pot do branja; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnje mednarodno violinsko tekmovanje »Rodolfo Lipizer« v Gorici; 18.00 Dramska vetrovnica: Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Senčni ples«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Plečnika bodo razstavljali v Ljubljani

Razstavo, ki je letos spomladi predstavila Plečnika Parizu in svetovni javnosti, si bomo lahko ogledali od 20. novembra dalje tudi v Ljubljani. Da bo za napovedani datum vse v redu, so priprave na Gospodarskem razstavišču že v polnem teku. V prenovljeni hali A tega razstavišča si bomo tako lahko ogledali 800 fotografskih posnetkov Plečnikovega ustvarjalnega dela, 48 umetno-obrtnih izdelkov, 6 svečnikov, 10 lestencev in nekaj maket mostov in Plečnikovih stavb ter ljubljanskega pokopališča Žale. Ob tem pa še 150 skic iz dunajskega obdobja, 80 originalnih načrtov, 2 portretni plastiki in rekonstrukcijo Plečnikove delovne sobe.

Priprava razstave je zahtevala precej dela, saj so določene makete in izdelke morali popraviti in celo nanovo narediti, ker ni bil predviden njihov prenos. Vsekakor so pobudniki temeljito pripravili vse potrebno in tudi poskrbeli za propagandno gradivo, ki je seveda namenjeno turističnim obiskovalcem, a tudi mladini, predvsem študentom. Usposobili so tudi večje število vodičev, ki bodo obiskovalcem razkazali in razlagali razstavljenе predmete in posnetke, a tudi po Ljubljani, da si bodo lahko tudi »v živo« ogledali velika in pomembna Plečnikova dela v naravnem okolju in velikosti.

FIAT IN ALFA ROMEO

Sindikati so vzeli z zadovoljstvom na znanje izjave upravnega delegata družbe Fiat Romitija, ki je zagotovil, da bo novo podjetje Lancia Alfa Romeo sčasoma ponovno zaposlilo vse delavce, ki so zdaj v dopolnilni blagajni. Romiti je pristavil, da bo nova družba zagotovo imela večji vpliv v kategoriji srednjevelikih avtomobilov na evropskem trgu, da pa bo skušala tudi prodreti na ameriškem.

Prodajo podjetja Alfa Romeo Fiatu so odobrile vse politične stranke, komunisti pa so zahtevali, da vlada obrazloži zadevo pred parlamentom. Tudi predsednik Zveze industrijcev Lucchini je mnenja, da je državna družba IRI naredila pameten korak.

Ob 11. obletnici osimskih sporazumov

■ nadaljevanje s 1. strani

Gospodarski odnosi vsedržavnega značaja med Italijo in Jugoslavijo so v precejšnjem zastoju. To vprašanje bodo preučili konec meseca v Portorožu italijanski in jugoslovanski operaterji, ki se bodo sestali v okviru zunanje-trgovinskih organizacij ITALJUG in JUGITAL.

Posebno pozornost bodo morali posvetiti tudi obmejni blagovni izmenjavi, ki je v prvih devetih mesecih letos padla približno na polovico trgovinskih izmenjav v letu 1985.

Predlogi iz Trsta

Tržaška trgovinska zbornica je na sestanku z gospodarsko zbornico Jugoslavije predlagala naslednje rešitve: odpraviti je treba uvozna dovoljenja za operacije po avtonomnih računih. Povišati je treba z 20

Ob razstavi bo izšel nov katalog, ki ga je uredil Lojze Gostiša. Uvodno besedo je napisal Dušan Šinigoj, temeljito razpravo o Plečniku in njegovem ustvarjalnem delu pa priznani strokovnjak, umetnostni zgodovinar Damjan Prelovšek. O temeljitosti dela nam priča že število strani, saj bo katalog obsegal približno 200 strani.

—0—

UMRL JE ARTUR LONDON

V Parizu je umrl bivši namestnik češkoslovaškega zunanjega ministra Artur London. Bil je star 71 let.

London je bil tudi avtor znane knjige »Priznanje«, katero je uporabil režiser Costa Gavras za istoimenski film. Knjiga in film opisujeta stalinistične čistke, katerih žrtev je postal tudi sam London. Po znamenem praškem procesu v stalinistični dobi so obesili tudi številne komuniste, med njimi partijskega tajnika Slanskega.

NOVICE

Oba francoska talca, ki so ju bili ugrabili šiitski skrajneži v Bejrutu, sta v torek, 11. t.m., že prispela v Pariz, kjer ju je čakal sam predsednik vlade Chirac. Ta se je zahvalil Siriji, Alžiriji in Saudski Arabiji za sodelovanje.

—□—

V Trstu in Gorici ter v vseh središčih ob meji z Jugoslavijo je povzročila precejšnjo senzacijo vest, da namerava jugoslovanska zvezna vlada sprejeti ukrep, po katerem bodo s 1. januarjem leta 1987 tuji turisti morali ob vstopu na jugoslovansko ozemlje menjati tujo valuto v dinarje. Podoben ukrep je že zdavnaj veljavil v državah vzhodne Evrope. Morebitni novi ukrep gotovo ne bo veljal za prehode s prepustnico.

—□—

Do 20. t. m. bo v mali galeriji v Ilirski Bistrici odprta razstava goriškega slikarja Andreja Kosiča.

na 25 odstotkov kvote, katere izmenjave po avtonomnih računih predstavljajo v primerih s splošno zunanjo trgovino med Italijo in Jugoslavijo. Jugoslovanskim podjetjem je treba priznati možnost, da izmenjujejo uvozne pravice, katere so si zagotovila z izvoznimi operacijami po avtonomnih računih.

Po drugi strani je pozitivno dejstvo, da se je v prvih desetih mesecih letos močno povečal osebni promet med Italijo in Jugoslavijo v primerih z istim časom lani. V tržaški pokrajini so se prehodi s potnimi listi preko italijansko-jugoslovanske meje povečali za več kot 80 odstotkov. S prepustnicami pa se je krajevni promet tako rekoč podvojil. Skupno je bilo v prvih desetih mesecih letos 24 milijonov prehodov ali skoro 7 milijonov več kot v ustreznem lanskem obdobju.

E. V.

Finančni zakon in Slovenci

V poslanski zbornici se je v petek, 7. t.m., nadaljevala razprava o finančnem zakonu, pri čemer so največjo pozornost posvetili potrebam pravosodnega ministrstva. Finančni minister Visentini pa je napovedal skorajšnjo preosnovno davka na osebne dohodke z znižanjem koeficientov.

Za Slovence v Italiji pa je pomemben tisti del razprave, ki zadeva zaščitni zakon za našo skupnost. V okviru splošnega krčenja javnih izdatkov je vlada zadnji trenutek okrnila tudi vsoto, ki naj bi bila namenjena potrebam slovenske manjšine. Že pred časom je bilo znano, da so spremenili samo vsebino postavke. Prejšnji finančni zakon in triletni finančni načrt sta govorila o znesku za potrebe slovenske manjšine, in sicer 35 milijard lir v treh letih: 10 milijard letos, 12 milijard prihodnje leto in 13 milijard leta 1988. Ta vsota je bila doslej povsem neizkoriščena, saj bi morala kriti finančne potrebe globalnega zaščitnega zakona ali pa kakega drugega zakonskega besedila, ki bi izrecno zadeval slovenske potrebe. V svojem osnutku pa je vlada spremenila namembo in potrebam slovenske manjšine dodala tudi potrebe Italijanov v Jugoslaviji, za katere pa je znano, da jim po Osimu italijanska država uradno namenja vsakoletne večje vsote. Že to je okrnilo postavko, zdaj pa se je pridružilo presenečenje, da je vsota zmanjšana še za 20 odstotkov.

Leva opozicija v poslanski zbornici je proti temu protestirala. Predstavnik neodvisne levice Elio Giovannini je predložil popravek, ki naj bi potrdil dosedanje vsoto. Misovci so takoj nastopili proti, oglašil pa se je podtajnik pri predsedstvu vlade Amato, ki je zadnje čase zadolžen za probleme slovenske manjšine. Nekoliko je presenetil z izjavo, da se vprašanje zaščite Slovencev bliža rešitvi, ker da so v senatu vse skupine, razen misovcev, dosegle sporazum o tem, da bi sestavili skupno besedilo o šolskih in kulturnih vidikih zaščite. Amato je izjavil, da okrnitev finančne postavke ne bo vplivala na postopek v senatu. O vprašanju so razpravljali še drugi

poslanci. Krščanski demokrat Coloni iz Trsta je podprl vladno stališče o finančni postavki in izjavil, da je za reševanje vprašanj slovenske manjšine pomembna politična volja, ne pa količina nakazane vsote. Izrazil pa je nasprotovanje stališču, naj bi zakonsko besedilo o Slovencih oblikovali v senatni komisiji za ustavna vprašanja, ter ponovno zahteval, naj osnutek stavi vlada. V tem se mu je v bistvu pridružil tudi republikanski poslanec iz Furlanije - Julijske krajine Di Re. Z izredno protislovenskim nastopom se je nato oglašil misovski pordenonski poslanec Parigi. Tržaški komunistični poslanec Cuffaro je opozoril na dolžnost, ki jo ima italijanska država, da po 40 letih izpolni ustavne obveznosti do Slovencev. Vlado je pozval, naj ne ovira postopka, ki je končno stekel v senatu. Obsodil je krnitev finančnih sredstev, ki so namenjena za zaščito Slovencev, in zahteval ločitev postavk za Slovence v Italiji in Italijane v Jugoslaviji. Pordenonski socialistični poslanec De Carli je polemiziral z misovci, ki so se ves čas oglašali z medklici, in dejal, da njihova stališča podpirajo tisti nacionalizem, ki uničuje Trst. Glede finančnega vprašanja je podprl vladni predlog o krčenju, obenem pa podčrtal nujnost odobritve zaščitnega zakona, pri čemer pa mora po njegovih besedah odigrati bistveno vlogo vlada. O potrebah slovenske manjšine je pozitivno spregovoril še demoproletarec Russo.

Glasovanje o Giovanninijevem popravku, da bi znova vpisali v finančni zakon lansko vsoto za potrebe Slovencev, je pri glasovanju propadel. Zavrnilo so ga predstavniki petstrankarske večine, ki so se ji pridružili misovci. Za obnovitev prejšnje vsote so glasovali komunisti, proletarska demokracija in neodvisna levica.

—o—

Župan v Milanu, socialist Tognoli je odstopil. Dan zatem je odstopil tudi ves petstrankarski odbor. Kriza v občinski upravi je predvsem posledica sporov v sami socialistični stranki. Opazovalci menijo, da zadeve ne bodo uredili v kratkem.

Umrl je Molotov

V soboto, 8. t.m., je po dolgi bolezni umrl bivši dolgoletni sovjetski ministrski predsednik in zunanji minister ter najozhji Stalinov sodelavec Vjačeslav Molotov. Imel je 96 let in je bil udeleženec oktobrske revolucije. Julija letos so v Moskvi objavili z njim intervju in to je bil njegov prvi javni nastop v domovini, odkar ga je Hruščev leta 1957 odstranil skupno z ostalimi najozhjiimi Stalinovimi sodelavci.

Molotov je bil od leta 1930 do 1941 sovjetski ministrski predsednik. Ob nemškem napadu na Sovjetsko zvezo je to mesto prevzel partijski tajnik Stalin, Molotov pa je postal podpredsednik ministrskega sveta vse do leta 1957. Že leta 1939 je postal tudi zunanji minister in kot tak je podpisal zloglasno nemško-sovjetsko pogodbo o delitvi Poljske, ki je pomenila uvod v drugo svetovno vojno.

Ob nastopu Nikite Hruščeva proti Stalinu je bil Molotov član tiste večine v politbiroju, ki se je temu skušala upreti. Zato so ga imenovali za veleposlanika v Mongoliji, leta 1960 pa za diplomatskega zastopnika Sovjetske zveze pri Mednarodni ustanovi za atomsko energijo na Dunaju. Naslednjega leta so ga odpoklicali in izključili iz partije. Do letošnjega intervjuja je živel v Moskvi kot zasebnik.

Vprašanje dosmrtnih senatorjev

V komisiji za ustavna vprašanja v senatu je na dnevnem redu predlog ustavnega zakona, ki med drugim zadeva število dosmrtnih senatorjev v Italiji. To vprašanje je te dni vzbudilo nekaj polemik, v katere je moral poseči tudi Kvirinal. Od tam je prišlo pojasnilo, da predsednik republike Cossiga ne bo imenoval novih dosmrtnih senatorjev, dokler parlament ne bo odobril novih določil.

Ustava namreč govori o tem, da ima predsednik pravico, da pet državljanov, ki imajo velike družbene, znanstvene, umetniške ali književne zasluge, imenuje za dosmrtno senatorje. Do leta 1984 je veljal običaj, ki so ga ustavni strokovnjaki v glavnem podpirali, da sme biti istočasno le pet takih senatorjev in da torej predsednik imenuje nove dosmrtno senatorje le v primeru, da jih ni že pet. Poleti 1984 pa je predsednik Pertini izbral drugačno razlago. Ustavo je tolmačil tako, da sme vsak predsednik imenovati po pet dosmrtnih senatorjev.

Sedanji predlog ustavnega zakona izbira srednjo pot pri dopolnjevanju določila. Vseh pet strank večine predlaga, da se število dosmrtnih senatorjev dvigne na osem, vendar je to tudi najvišje možno število. Če je že doseženo, predsednik ne bi imel pravice, da imenuje nove senatorje.

Predlog spremembe ustavnih določil govori še o dveh točkah: o prepovedi ponovne izvolitve predsednika republike, ki ima v Italiji sedemletni mandat, in o odpravi določila, ki pravi, da predsednik zadnjih šest mesecev mandata ne sme razpustiti parlamenta.

Sirija in mednarodni terorizem

Vsa Evropska gospodarska skupnost je, razen ene države, sprejela sankcije proti Siriji, ker podpira mednarodni terorizem. Sporazum je bil sklenjen prejšnji teden na Dunaju na zahtevo Velike Britanije. Sirsko vlado so že obvestili in ukrepe bodo te dni objavili v Londonu.

Sklepi proti Siriji so menda naslednji: prepoved prodaje orožja Siriji, skrčenje uradnih stikov s sirsko vlado, zaostritev nadzorstva nad sirskimi diplomati v Evropi ter omejitev gibanja sirskega letalskega osebja na letališčih Evropske gospodarske skupnosti.

V Londonu so pred časom ugotovili neodgovornost sirskih oblasti za poskus atentata na neko izraelsko potniško letalo.

Sirski predsednik Assad je te dni grozil Veliki Britaniji in njenim zaveznikom, da bo vrnil za en udarec dva. Sankcij proti

Siriji se je vzdržala samo Grčija, kjer je bil Assad na obisku letošnjega aprila.

Sankcije Evropske gospodarske skupnosti proti Siriji so predvsem političnega značaja, ker orožje pošilja Siriji večinoma Sovjetska zveza. Britanska vlada je prelomila diplomatske stike s Sirijo 24. oktobra.

Palestinski voditelj Abu Ijad je pozval Sirijo, naj se pobota s palestinskimi gverilci. Abu Ijad pripada Arafatovi zmerni struji. Sirski vladi očita, da se zdaj bori proti Palestincem namesto proti Zahodu.

Abu Ijad je dodal, da so se izgnani palestinski gverilci vrnili v Libanon, kjer se borijo proti mohamedanskim Šiitom, katere podpirata zlasti Iran in Sirija.

Neki nemški list piše, da so Sirci podpirali tudi teroriste, ki so napravili atentata na letališčih v Rimu in na Dunaju. Po trditvi lista Sirija daje mednarodnemu terorizmu celo večjo pomoč kot Libija.

Zahvalna nedelja

Slovensko pastoralno središče v Trstu je v nedeljo, 9. t.m., priredilo že tradicionalno letno srečanje slovenskih vernikov tržaške škofije s škofom msgr. Bellonijem za slovesno obhajanje zahvalne nedelje s sveto mašo v stolnici svetega Justa. Ob izrazu hvaležnosti Bogu in ljudem za vse dobrine je bila to priložnost tudi za prošnje za mir na svetu, saj je letos mednarodno leto miru, ki ga poudarja tudi Cerkev, zlasti spričo velikega svetovnega molitvenega srečanja v Assisiju.

Zahvalno nedeljo so praznovali tudi po nekaterih župnijah. Pred oltar so simbolično prinesli sadove kmečkega dela.

Bogoslužja v tržaški stolnici so se udeležili tudi tržaški skavti in skavtinje, ki so imeli pred tem v Marijinem domu v ulici Risorta molitveno srečanje za rajne skavte in skavtinje. V soboto, 8. t.m., so imeli starejši člani organizacije v Trstu lepo slovesnost ob prestopu novincev v tretjo starostno vejo. To je bilo v kraški jami pri Trebčah.

TRST NI NAJBOGATEJŠE MESTO

Ustanova »Censis« je objavila statistike o povprečnih osebnih dohodkih v Italiji. Iz njih izhaja, da Trst ni najbogatejše mesto, kot je trdila neka nedavna statistika. Italijanska občina z najvišjim povprečnim osebnim dohodkom je Bergamo s 15 milijoni lir in pol. V Furlaniji - Julijski krajini je na prvem mestu videmska občina z 11 milijoni 800 tisoč lir povprečnega letnega dohodka, sledi Trst z 10 milijoni 190 tisoč. Gorica ima poprečni osebni dohodek 9 milijonov 680 tisoč lir. To velja za podatke o pokrajinskih glavnih mestih. V sami tržaški pokrajini je statistično pred tržaško občino še devinsko-nabrežinska občina, kjer je poprečni letni osebni dohodek 10 milijonov 590 tisoč lir.

VEČER V DSI V TRSTU

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu, Donzettijeva 3, bo v ponedeljek, 17. novembra, predaval prof. Janz Juhant iz Ljubljane na temo »Cerkev in politika«. Začetek ob 20.30.

Peter Handke: Die Wiederholung (Povrnitev)

Letos spomladi nas je že presenetil tržaški pisatelj Fulvio Tomizza s svojim romanom »Gli sposi di Via Rossetti« (založba Mondadori v Milanu), v katerem je širokemu krogu italijanskih bralcev predstavil usodo slovenskega pisatelja Stanka Vuka in obenem tudi slovensko okolje v Trstu.

Poleti pa je založba Suhrkamp iz Frankfurtu v ZR Nemčiji izdala roman z naslovom »Die Wiederholung«, ki ga je napisal znani koroški pisatelj in dramatik, eden vodilnih od mlajšega rodu na nemškem območju, Peter Handke, doma iz koroškega Grebinja (Griffen), sin slovenske matere, ki je v otroških letih govoril le slovensko, kot sam izpoveduje v enem svojih del.

Njegova najnovejša knjiga ima nemški naslov, ki ga ni mogoče prevesti z besedo »ponovitev«, kar nemški izraz navadno pomeni, temveč v pomenu »iti nazaj« (zurückholen), slovensko: povrniti se. Glavna oseba romana po imenu Filip Kobal se zares vrača iz protislovenskega vzdušja koroškega podeželja v slovenski svet, v katerem najde svoj mir.

Pravzaprav je Filip Kobal, dasi v romanu potomec enega od tolminskih upornikov, ki se je bil zatekel na Koroško, pisatelj Handke sam. Na začetku 60. let se ta Filip (Handke) odpravi čez Karavanke na jugoslovansko stran, iskat svojega starejšega, pogrešanega brata, ki je pred vojno hodil na znano kmetijsko šolo v Mariboru, prihajal domov v koroško vas Vogrče, kjer je skrbel za vrt in sadovnjak ob domači hiši in bil zelo zaveden Slovenec. Takšnega se Filip spominja, on sam že negotov v svojem slovenstvu.

Svojega pogrešanega brata Filip seveda ne najde, saj najde dejansko spet svoj slovenski prostor, ko pride čez Jesenice, Bohinj, vse do Krasa. Handke pri tem ozadju zgodbe očitno poudari slovenski zgodovinski oz. kulturni prostor, v katerem se vrši dogajanje (od Koroške in Štajerske, preko Kranjske do Primorske). Iz slovensko-nemškega slovarja, ki ga ima od pogrešanega brata, razbira Filip bogastvo slovenskih besed, ki mu odpirajo povsem nov svet, tako različen oz. bolj ponosen od tistega, ki ga

zaničuje nemškonacionalni duh na Koroškem. Na Krasu doživi svojo osebno sprostitev, ko se seznanja s tisto krajino, ki jo je opeval pesnik Kosovel. Doživi savano svobode, v tisti lepi idilni kraški dolini, z rdečo zemljo; dolini, ki je prisposodba varnosti zanj in za človeštvo, tudi pred atomsko vojno.

Na nekaterih mestih se pokaže, da pisatelj ni povsem seznanjen s slovensko kulturo in zgodovino. Prepričan je, da Slovenci niso imeli svoje države, zato da imajo za politični jezik le izposojenke, za razliko od nemščine. To seveda ni res, zakaj nemščina je tista, ki je polna skovank in izsopojenk, slovenščina pa ima izredno lepo politično izrazje: stari vsenarodni zbor, se je imenoval npr. večja, deželni zbor pojezda, vaški zbor sosednja, ustrezno tem ravnom so bili tudi ožji odbori (vlada, pravda, dvanajstija) itd. Handke ne pozna tudi junaških bojev Slovencev s Turki, ki so trajali nad 200 let in se zaključili s slavnim porazom Turkov pri Sisku (1593). V tem primeru bi predstavil slovenskega človeka še lepše, še bolj dostojanstveno.

Toda, njegov roman je kljub temu skorajda slavospev slovenstvu, njegovi krajini in idili, v kateri Handke najde spet svoje slovenstvo, svoj vrt iz otroških let, ki je skorajda prisposodba edenskega vrta. Po svoji vsebini spada to delo med slovensko slovestvo. In Handke ni edini pisatelj, ki piše v tujem jeziku, vendar izhaja iz slovenskega okolja. Tak primer je tudi znani koroški pisatelj Perkonig, pisateljica Alma Karlin, pisatelj Kugy in še kdo. Tudi Valvasor npr. je svoje delo o Kranjski napisal v nemščini, pa so ga kljub temu uvrstili v slovenske šolske učbenike.

Kljub izredno uspehi, slovenski zgodbi Handkejevega romana pa ni pričakovati, da bo knjiga izšla tudi v slovenskem prevodu, saj slovenske založbe že leta vodi pri novih izdajah nekakšna internacionalistična politika, tako da se slovenskim temam naravnost izogibajo, kakor da bi hotele slovenskega bralca čim bolj odtujiti od njegovega slovenstva.

Nedvomno pa bo roman pri koroških ljudeh, ki jim nemščina ne pomeni tuj jezik ter pri velikem delu slovenskega izobraženstva, ki jo obvlada, naletel na topel sprejem. (Knjiga je na razpolago tudi pri Mohorjevi v Celovcu.)

i. š.

Družba za sinhrotron tudi uradno ustoličena

Na raziskovalnem področju v Padričah je bila v ponedeljek, 10. t.m., tudi uradno ustoličena družba za upravljanje sinhrotrota »Sincrotrone Trieste«. Predsednik te družbe je Nobelov nagrajenec Carlo Rubbia iz Gorice, sprejel je predsedstvo upravne sveta novoustanovljene delniške družbe, ki bo upravljala svetlobni generator. Prof. Rubbia je vodil sejo znanstvenega odbora, ta je imel nalogo, da je pripravil delovni načrt, po katerem naj bi v petih letih zgradili svetlobni generator in potrebne strukture za njegovo upravljanje. Kot je rekel predsednik Rubbia, je to bil »zgodovinski dan za Trst, a ne samo zanj. Tu bomo namreč uresničili edinstveni stroj, ki obeta izredne dosežke, tako na znanstveni kot industrijski ravni. Znanstvena organizacija, ki ji je dodeljena skrb, da pripravi potrebne načrte za gradnjo sinhrotrota, si bo namreč razdelila svoje delo. Prva skupina bo načrtovala in vodila potrebna dela pri gradnji samega svetlobnega generator-

ja, druga pa bo imela skrb, da se uredijo laboratoriji, ki bodo nastali ob njem.«

Že nekaj dni deluje torej tudi upravni svet delniške družbe, ki bo skrbel za uresničitev tega načrta. Poleg predsednika Rubbie ga bodo sestavljali še izredni komisar raziskovalnega področja Fulvio Anzelotti (podpredsednik), funkcionar družbe Ansaldo Pier Maria Gerini (pooblaščen upravitelj), predsednik deželne finančne družbe Friulia Vittorio Zanon, funkcionar Družbe za industrijski napredek (SPI) pri družbi IRI Romulo Volpi, znanstveni svetovalec pri ministrstvu za znanstvene raziskave Giorgio Rosso Cicogna, podpredsednik Vsedržavnega sveta za raziskave Giuseppe Biorci, ravnatelj Državnih laboratorijev Sergio Tazzari in predsednik konzorcija padriškega Raziskovalnega območja Luciano Fonda.

Z deli naj bi začeli v prihodnjem letu. Po predvidevanjih naj bi se zato dela zaključila nekako do leta 1992.

KELTSKI NOVCI

V palači Economo v Trstu so v četrtek, 6. t.m., odprli pomembno razstavo o keltskih novcih, ki so jih izkopalni na slovenskih tleh. Pripravil jo je Narodni muzej iz Ljubljane, ki jo je prikazal že v več mestih v tujini. Pred Trstom je bila v Kopru. Za ti dve razstavi so natisnili lep in podroben katalog.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Ivan Cankar

ZA NARODOV BLAGOR

V soboto, 15. novembra, ob 20. uri

Pred dnevi je v Ljubljani umrl Emil Colja, bivši solastnik znanega bifeja v ul. Cassa di Risparmio v Trstu. Vdovi Tončki Bidovec, sinu Stojanu in ostalim sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

NASTOP SLOVENSKEGA ZBORA V LOČNIKU

V soboto, 8. t. m., se je v župnijski cerkvi v Ločniku pričel ciklus zborovskih koncertov v okviru jesenskega praznovanja sv. Martina. Omenjenega večera so pred številnim občinstvom nastopili mešani pevski zbor iz Furlanije Castions delle mura, Coro alpino veneziano in Komorni zbor iz Nove Gorice, ki ga od ustanovitve dalje vodi prof. Štefan Mauri. Poslušalci so na tem pevskem srečanju, ki ga lahko smatramo za mednarodno, imeli možnost spoznati glasbeni izraz različnih narodov in kultur, v tem primeru slovenske, furlanske in beneške. Treba je poudariti, da se je novogoriški pevski zbor v Ločniku dobro izkazal, saj je njegovo petje bilo sproščeno in muzikalno prepričljivo.

Prireditelji so na koncu nastopa vsak nastopajoči pevski zbor obdarili s spominskim priznanjem, zato pa so pevce povabili na zakusko z družabnim srečanjem v bližnji krajevni dvorani.

NOVI DEKANI V GORIŠKI NADŠKOFIJI

V goriški nadškofiji se v letošnjem novembru obeta ustanovitev dekanijskih svetov. Pred uresničitvijo tega veznega člana med župnijskimi pastoralnimi sveti in škofijskim svetom je nadškof Antonio Vitale Bommarco imenoval z dekretom z dne 1. novembra deset dekanov goriške nadškofije. Volili so jih sami duhovniki po dekanijah, ki so škofu predlagali tri imena. Nadškof Bommarco je izbiral med temi.

Za slovenski dekani — Sovodnje in Devin — beležimo določeno spremembo v devinski dekaniji. Izvoljen je bil namreč gospod Bogomil Breclj, župnik v Nabrežini, ki pa se je iz zdravstvenih razlogov odpovedal dekanski službi. Škof je zato imenoval župnika v Sesljanu g. Uga Bastianija. Za sovojenjsko dekanijo pa je bil potrjen g. Marjan Komjanc.

Kako bo z verskim življenjem z ustanovitvijo dekanijskih pastoralnih svetov? Verjetno ne bo bistvenih sprememb. Cilj je seveda jasen, usklajevati pastoralno delo v dekanijskem merilu, koliko pa bo to vplivalo na versko življenje, je odvisno predvsem od vernikov in duhovnikov, ki bodo delali po posameznih župnijah.

Cerkljanska - mala deželica velikih mož

Cerkljansko — mala deželica velikih mož, tako bi lahko tudi naslovili večer, ki je bil v ponedeljek, 10. t. m., v prostorih Društva slovenskih izobražencev v Trstu.

Profesor Tomaž Pavšič je zbranemu občinstvu v besedi in sliki predstavil domovino zadnjega slovenskega goriškega nadškofa Frančiška Borgija Sedeja — Cerkljansko, ki pa je dala slovenskemu narodu vrsto pomembnih ljudi, pisateljev, znanstvenikov, kulturnih delavcev in borcev, mož in žena, ki so in še vedno delajo po lazah slovenske kulture.

Očarljivo je bilo potovati ob bregovih Idrije proti Soči in ob poti srečevati vasi in vasice, cerkve in hiše, spomenike in gospodarska poslopja te enkratne deželice.

Zanimiva knjiga o Ovčji vasi

Založništvo tržaškega tiska je pred dnevi izdalo italijansko pisano knjigo Maria Gariupa »Valbruna - Ovčja vas« s pomenljivim podnaslovom »Persone e vicende in un paese della Val Canale« — »Ljudje in dogodki v vasi Kanalske doline«. Avtor je znani in zaslužni župnik v Ukvah in Ovčji vasi, Mario Gariup, ki je v zadnjih letih s svojo delavnostjo in daljnovidnostjo bistveno poživil kulturno in versko življenje v fari. V kratkem naj bi knjiga izšla tudi v slovenskem prevodu.

Značilno je, da je tragični dogodek — potres leta 1976 — dal v nekem smislu pobudo za to delo. Kot pravi v svojem predgovoru avtor, je ob obnovitvi cerkve leta 1983 prebral župljanom kratko kroniko, ki je pomenila osnutek tega obširnejšega teksta. Knjiga, ki šteje 175 strani je razčlenjena po poglavjih, ki bralcu uvodoma predstavijo kraj, tako da si lahko ustvari lepo sliko o Ovčji vasi, tudi če slučajno ne bi še obiskal te čudovite gorske vasi. Logičen in obvezen je nato pogled v preteklost. Od nastanka, zavitega v meglo davnih časov, do leta 1007, ko imamo prve zgodovinske podatke o politični ureditvi Kanalske doline; sledi poglavje, ki sega do leta 1751, se pravi do propada oglejskega patriarhata. Takrat je tudi Ovčja vas z ostalo Kanalsko dolino bila vključena najprej v goriško nadškofijo, kmalu pa je postala del celovške škofije.

Zanimivo je slediti drobnim zgodovinskim dogodkom, ki jih beleži Gariup, spremljati dejanja ljudi, vojakov in poveljnikov, škofov in cesarjev,

kaplanov, cerkovnikov, preprostih ljudi in otrok, ki so v teku stoletij delali in živeli na tem področju ali pa bili kako drugače vezani z dogajanjem v teh krajih. Gariupova predstavitev je namreč strogo vezana na zgodovinsko gradivo, tako da lahko spremljamo ne samo politično in cerkveno življenje teh krajev, ampak tudi gospodarsko zgodovino Ovčje vasi in širše Kanalske doline. Se posebej dragoceno se nam zdi poglavje, ki govori o dogodkih od leta 1751 do konca prve svetovne vojne. Prav glede tega poglavja bi veljalo še posebej opomniti na dragoceno fotografsko opremo knjige, ki je v celoti bogata in dobro izbrana. Naslednje poglavje obravnava leta od 1918 do 1938. Gre za leta obnove po prvi svetovni vojni, a tudi dogajanj, ki so pripravljale tragične dneve optiranja za izselitev v Nemčijo oziroma vztrajanja na lastnih tleh. Do tega je prišlo konec leta 1939. Tedaj sta samo dve družini sklenili, da ostaneta doma. Ostale so podlegle pritiskom in se odločile za Nemčijo. Izseljevanje se je začelo naslednjega leta. In tedanji župnik Gujon spremlja odhajanje ljudi in beleži kroniko Ovčje vasi. Oblastem je torej uspelo spremeniti etnično podobo vasi, priseljenci so namreč v glavnem Furlani, ki se le težko vključujejo v novo okolje in razmere. Tudi druga svetovna vojna je pustila globoke rane, ki jih Gariup beleži in obdeluje po raznih virih, med pomembnejše pa gotovo spada župnijska kronika. Zanimiva je tudi navezanost in povezanost Ovčje va-

dalje na 8. strani ■

Predavanja o nadškofu Sedeju v Gorici

Na začetku septembra je bil v Rimu simpozij, posvečen zadnjemu slovenskemu goriškemu nadškofu Frančišku Borgiji Sedeju. Predavanja so bila zanimiva in so precej natančno predstavila lik te pomembne osebnosti naše polpretekle zgodovine. Že ob tisti priložnosti je bilo rečeno, da bi bilo prav, ko bi vsaj nekatera predavanja ponovili tudi v Gorici.

To pomembno pobudo so uresničili Zveza slovenske katoliške prosvete, SKPD M. Filej iz Gorice in SKPD F. B. Sedej iz Števerjana. Priredili so namreč niz predavanj, ki se je začel v četrtek, 6. novembra. Na prvem predavanju v mali dvorani Ka-

toliškega doma v Gorici sta nastopila prof. Tomaž Simčič, ki je zbranemu občinstvu predstavil življenjepisa F. B. Sedeja in pomembnejše prelomne trenutke in izbire v njegovem življenju, in prof. Jože Pirjevec, ki je predaval o Sedejevem delovanju v zadnjih letih habsburške monarhije. Občinstvu je predstavil gradivo, ki ga o tem delovanju hranijo razni arhivi, predvsem na Dunaju, in kaj lahko človek razbere o nadškofu Sedeju iz drugih virov.

Številno občinstvo je z zanimanjem poslušalo predavatelja. Tudi razprava je pokazala, da vlada za nadškofa Sedeja veliko zanimanje, saj je bil to ena najmarkantnejših osebnosti Primorske pred prvo svetovno vojno, a tudi po njej v času fašizma.

V mali dvorani katoliškega doma v Gorici bodo na vrsti še druga predavanja cikla »Nadškof F. B. Sedej — njegova doba in podoba«. V četrtek, 13. t. m., bosta govorili Miroslava Brajnik-Saksida in Lojzka Bratuž. Prva na temo »Vzgojni pogledi v Sedejevih pastirskih pismih«, druga pa o Sedeju in Simonu Gregorčiču. V četrtek, 20. t. m., sta napovedani predavanja Milice Kacin Wohinz in Miloša Rybara. V nedeljo, 7. decembra, pa bo večer posvečen nadškofu Sedeju v Števerjanu. Njegov pranečak Andrej Sedej bo govoril na temo: nadškof Sedej in župnik Ciril Sedej, pastirja goriških rojakov, Tomaž Pavšič pa bo ob diapozitivih predstavil Sedejevo domovino Cerkljansko. Tudi italijanski Inštitut za družbeno in versko zgodovino napoveduje za 28. november v Centru Fogar dve predavanji o nadškofu Sedeju. Predavala bosta profesorja Malni in Tavano.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Prva dvojna številka mladinske revije »Galeb« v novem letniku

Pred dnevi je prišla iz tiskarne prva številka mladinske revije »Galeb« v novem šolskem letu. Številka je dvojna in to se takoj spozna tudi po zajetnem obsegu, ki znaša 48 strani. Kot zvezo iz urednikove beležnice ob koncu revije, je Galeb tokrat prvič tiskan v novi tehnologiji fotokompozicije in bo torej odslej izhajal v offset tisku. Prav bi bilo, če bi uredništvo svojim mladim bralcem v eni prihodnjih številok nazorno pojasnilo, kaj je ta novost.

Ob listanju te dvojne številke, s katero se začneja 33. letnik Galeba, je prvi vtis bralca ta, da je revija izredno bogato ilustrirana. Ni je strani, da ne bi vsebovala vsaj ene sličice ali fotografije, povečini pa je grafičnih okraskov na vsaki strani tudi po več. Glavni poudarek v tem oziru je spet na prilogi sredi revije, kjer so v barvah tematske sličice, določene za izrezanje in nalepljenje v album in opremljene s pojasnilnim besedilom. Tematika je tokrat dvojna: prva stran vsebuje osem podob, posvečenih spomenikom

padlim v Beneški Sloveniji, druga slikovna stran pa je posvečena Primožu Trubarju ob 400-letnici smrti.

Bera prispevkov v tej dvojni številki Galeba je zelo pestra in tolikšna, da je v kratkem poročilu skoraj ni mogoče povzeti. V glavnem bi jo lahko razdelili na prozo in poezijo za najmlajše bralce, v drugo veliko skupino tekstov pa spadajo zanimivosti in aktualnosti, povečini podane že za nekoliko starejše mlade bralce. V tej skupini izstopa članek Maria Sušteršiča o 100-letnici slovenskega letalskega pionirja Edvarda Rusjana. Med avtorji mladinskih spisov najdemo že tradicionalno znana imena, kot so Berta Golob, Vojan Tihomir Arhar, Črtomir Sinkavec, Ela Peroci, Danilo Gorinšek. Tudi Janez Bitenc je prisoten med avtorji te številke: svoji povestici o Velikanu Gorjanu je dodal tudi pesmico z notnim zapisom o svojem junaku. Skratka: »Galeb« vstop v 33-letnico izhajanja je kar se da bogat in slikovit.

Trojna številka Primorskih srečanj

Uvodni članek zadnje, trojne številke Primorskih srečanj je napisal Ciril Zlobec. Posvečen je osemdeseti obletnici smrti goriškega slavčaka — Simona Gregorčiča. Zlobec ugotavlja, da je Gregorčič kot nihče pred njim in malokdo, če sploh kdo, za njim s svojo pesmijo utemeljil literarno, nežno plat slovenskega jezika. Ob Prešernovi in Levstikovi »možati« besedi naj bi Gregorčič odkril tudi »ženski« nadih slovenske govorice.

Marjan Tavčar je osvetlil dogajanja v Gregorčičevem kulturnem letu na Primorskem, Marjan Breclj pa je podal Gregorčičevo podobo, kot se kaže v delih slovenskih likovnih umetnikov. Izpod peresa slednjega je tudi članek z naslovom Pregled samostojnih izdaj Gregorčičevega dela, iz katerega je razvidno, da so Gregorčičeve pesmi doživele preko 70 izdaj.

Sledi pogovor Tatjane Gregorič z Gustavom Ipavcem, duhovnikom in skladateljem. Milica Kacin-Wohinz je prispevala študijo, v kateri razgrinja vlogo nadškofa Sedeja, kot se kaže skozi italijanske uradne dokumente. Msgr. Sedej je bil goriški nadškof v času po prvi svetovni vojni, ko je Julijska krajina po razpadu Avstro-ogrske pripadla Italiji. Trinajst let je nadškof

Sedej bojeval svojo bitko zoper fašistično raznarodovalno politiko. Klonil je šele potem, ko mu je tudi Sveta stolica v Rimu, ki ga je prvotno sicer podpirala, odrekla svojo dotedanjo podporo.

Maurizio Tremul je prispeval zapis o mladih iz italijanske narodnostne skupnosti, ki ga zaključuje z mislijo, da danes potrebujemo bolj kot vse vero v Utopijo, vero in upanje, da bomo dosegli nove človeške dimenzije.

Pod skupnim naslovom Slovenski subjekt na Goriškem piševo Livij Adamič, Karlo Devetak in Jože Cej o različnih vidikih položaja Slovencev na Goriškem.

V okviru rubrike »Predstavljamo primorske strokovnjake« je tokrat Anton Prijatelj pripravil pogovor z dr. Jožetom Felcem, nevropsihiatrom in pisateljem, Marjan Tavčar pa je prispeval pogovor z Miro Cencič, magistro pedagoških znanosti in avtorico knjige »Dinamika vzgojnega dela v šoli.«

V okviru leposlovja prinašajo Primorska srečanja črtico Franja Frančiča in ljudsko pripovedko »Pametna žena« izpod peresa Borisa Jukiča. S pesmimi sodelujejo Darko Komac, Nevin Birsa, Vita Zerjal, Goran Filipi, Maca Jogan in drugi.

Kulturni plenum Osvobodilne fronte razpravljaj o slovenskem narodnem značaju

Dne 6. in 7. novembra je na Bledu potekal 14. plenum OF slovenskega naroda, ki je obravnaval 4. točko programa OF iz leta 1941. V tem členu program OF določa: »slovenske ljudske množice, ki se borijo za svoje narodne in človeške pravice, ustvarjajo nov lik aktivnega slovenstva.«

Večinoma so udeleženci plenuma bili mnenja, da je slovenski narod sicer uspel oblikovati institucionalne temelje svoje nacionalne kulture,

vendar položaj slovenskega naroda kljub temu ni idiličen. Ciril Zlobec je to izrazil z besedami, da Slovenci »kot družba zaostajamo in da smo zato ogroženi v svoji narodni biti.« Dalje je menil, da tudi domnevno slavna preteklost ni več usmerjajoči svetilnik; viharji postajajo vse bolj bistvo slovenstva.

France Popit se je v svojem govoru zavzel za nadaljevanje usmeritve v socialistično samou-

dalje na 8. strani ■

Slovenska koledniška dramatika

Slovenska matica v Ljubljani je izdala knjigo tržaškega rojaka Nika Kureta z naslovom Slovenska koledniška dramatika. Koledniška dramatika obsega dramske prizore in igre božičnega in trikraljevskega kroga — opredeljuje predmet knjige sam njen avtor.

Kolede so se na slovenskem ozemlju ohranile do 19. stol. Koledniško izročilo se je do današnjega dne ohranilo samo v Porabju. Ohranile pa so se številne dialogizirane božične pesmi, ki so nastale iz nekdanjih dramatiziranih koled. Knjiga Nika Kureta o koledniški dramatiki predstavlja poskus obnovitve nekdanje dramske oblike koled, kot so se le-te ohranile v božičnih pesmih.

Koledovanje pri nas je prvenstveno obredni obhod. Koledniki obiskujejo hišo za hišo v vasi in sosesčini ter voščujejo srečo in zdravje. Navadno se s koledovanjem misli samo na tiste obhode, ki se vršijo za Božič, za Novo leto in za Svete tri kralje. Beseda izhaja iz latinščine oz. iz stare grščine in pomeni izklicevati ali klicati. Njen pomen se nanaša na izklicevanje, to je oznanjevanje določenih pomembnih dni, predvsem praznikov. V starem Rimu so na primer na ta način izklicevali mlaj in druge pomembne dni.

Koledovanje ima očitno stare, predkrščanske korenine; s pojavom krščanstva so se nekdanje poganske šege prilagodile novi verski dogmi in novemu ritualu. Običaji, iz katerih so se razvile kolede, so znani pri vseh indo-evropskih ljudstvih. V rimskem imperiju pa so se kolede praznovali pod imenom saturnalijske 17. decembra, dokler jih niso prenesli na novoletni dan.

Slovani in v tem okviru predniki Slovencev so se z rimskimi koledami seznanili okrog 4. in 5. stoletja med svojimi prodiranji proti zapadu. V starocerkveni slovanščini pomeni koleda novoletni dan. Domnevamo lahko, da ne gre za prevzem tujih običajev s strani naših prednikov, temveč le za določeno prilagoditev datumov novemu koledarju.

Pri Slovincih prvi omenja kolede Primož Trubar l. 1575. Trubarjeva omemba koled dokazuje, da se je med Slovinci koledovalo o Božiču vsaj že v drugi polovici 16. stol. Gotovo se je sicer koledovalo že dosti prej, vendar tudi ob drugih praznikih, predvsem ob tako imenovanih sredozimskih obhodih.

Po uvodni obrazložitvi pojma koled in šege koledovanja Niko Kuret podrobneje navaja različne ljudske pesmi, ki so mu služile kot podlaga za določanje domnevnega dramskega jedra. V zadnjem delu izčrpno in temeljito dokumentirane študije Kuret poda osnovni razvoj in slednjič razkroj te oblike ljudske ustvarjalnosti pri nas.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

GOSTOVANJE
SLOVENSKEGA MLADINSKEGA
GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

C. Collodi - I. Svetina
O STRŽEK

V nedeljo, 16. novembra, ob 16. uri
V ponedeljek, 17. novembra, ob 10. uri

Ima alternativno kmetijstvo prednost?

Veliko ljudi misli, da zagotavlja alternativno ali biološko kmetovanje bolj zdravo prehrano. Zadostnih dokazov za tako trditvev pa ni. Novejše raziskave kakovosti hrane, pridelane po načelih sodobne kmetijske znanosti, in hrane, pridelane z alternativnim kmetovanjem, so dokazale, da ni nobenih razlik. Alternativno kmetovanje je pridelovanje hrane brez uporabe rudninskih gnojil, brez kemičnih pripravkov za varstvo rastlin pred boleznimi, škodljivci in plevelom, obdelava tal pa je skrčena le na najmanjše rahljanje in obračanje zemlje, poudarek je na načinu setve in kolo-barjenju.

Jedro alternativnega kmetovanja je, da postavlja naravo za učiteljico, ki zna vse bolje in je ni treba popravljati. Po tem nauku človek le ruši ravnotežje v naravi. Praktičen pomen alternativnega kmetovanja vidijo zagovorniki v tem, da je tako pridelana hrana bolj zdrava, pridelovanje pa tudi ne obremenjuje okolja s škodljivimi snovmi.

Zagovorniki konvencionalnega kmetovanja se ne strinjajo s trditvijo, da narave ni treba popravljati, ker se v resnici vsak trenutek in na vsakem koraku dogajajo spremembe. Tudi človek je njen del, ki lahko zavestno in soodgovorno sodeluje pri njenem spreminjanju.

Brez večtisočletnega popravljanja narave bi bila vsa sedanja Evropa še vedno en sam velik pragozd. Dosledno vzeto bi se tu alternativno kmetovanje omejilo lahko le na nabiranje gozdnih sadežev. V naravi brez človeka ne poteka prav nič dobro ali slabo, ampak samo poteka. Dobro ali slabo postane šele z njegovim delovanjem.

Vsak načrtovani ukrep ima praviloma pozitivno in negativno stran. Zato je treba pretehtati, kaj storiti. Na uporabo umetnih gnojil gleda ustaljeno kmetijstvo drugače kot alternativno. Zagovorniki alternativnega menijo, da povzročajo gnojenje z dušikom, fosforom, magnezijem, kalijem in mikroelementi le začasno povečanje pri-

delkov, dolgoročno pa se zemlja izčrpa in se pridelki zmanjšujejo. Take domneve ni potrdil niti en poskus, številni so pokazali ravno nasprotno. Več škode kot koristi pa naredimo, če gnojimo nestrokovno, na primer leto za letom le z enim samim hranilom, ne oziraje se na založenost tal s hranili ali če so odmerki le teh previsoki.

Alternativno poljedelstvo priporoča namesto rudninskih več organskih gnojil. Pomemben pogoj za dobro rodovitnost je visoka vsebnost humusa, ki omogoča živahno mikrobiološko dejavnost v globljih plasteh. S številnimi poizkusi skozi osem desetletij so ugotovili, da v zemlji ostane več humusa, če poleg organskih gnojil uporabimo še rudninska. Prav tako nastane v tleh več humusa, če gnojimo samo z rudninskimi gnojili, kot če sploh ne gnojimo. S pravilno uporabo rudninskih gnojil omogočimo večjo razvejanost korenin, ki se z mikrobiološkim preperevanjem spremenijo v humus. Če bi z njimi prenehali gnojiti, bi se v nekaj desetletjih večkratno zmanjšala pridelava hlevskega gnoja.

Gnojenje z rudninskimi gnojili omogoča bogatitev tal s humusom, zato lahko orjemo globlje. Pred sto leti so orali le pol tako globoko, kot danes. Ne toliko zaradi nezadostne vlečne sile, kot zaradi nevarnosti, da bi pri oranju spravili na površje nestrukturano mrtvico, zaradi česar so se včasih odrekli globokemu oranju. Danes lahko s humusom obogatimo ornico do globine 20-30 cm, za kar pred desetletji ni bilo dovolj gnoja. Globlja ornica omogoča boljše preskrbo z vodo in hranili, taka tla postanejo rodovitnejša. Zagovorniki alternativnega kmetovanja pravijo, da se z rudninskimi gnojili onesnažuje vodovje. Toda ker se fosfor in dušik dosti bolj izpirata iz hlevskega gnoja kot iz mineralnih gnojil, pomeni gnoj večjo nevarnost za onesnaženje vode. Če bi se odrekli uporabi rudninskih gnojil in kemičnih pripravkov za varstvo rastlin, bi bili pridelki manjši, kot so zdaj. Za zagotovitev zadostne količine hra-

ne bi morali podvojiti njivsko površino, to pa brez krčenja gozdov ne bi bilo mogoče.

Druga možnost bi bila znatno povečati industrijsko proizvodnjo, da bi izdelke v tujini lahko zamenjali za hrano. V obeh primerih bi bilo okolje dosti bolj ogroženo kakor zdaj. Alternativno poljedelstvo zahteva, da se odrečemo varstvu rastlin s kemičnimi pripravki. Nujno je zavrtni nekritično in nepotrebno uporabo pripravkov, ki je bila v preteklosti pogostejša kot danes. Smiselno pa je še dalje z vso odgovornostjo razvijati kemična sredstva za varstvo rastlin kot dopolnilo mehničnim in biološkim postopkom varstva.

Na trgu je napradaj vse več živil, pridelanih biološko (naravno) brez rudninskih gnojil ali škropljenja. Malokdo pa se vpraša, ali so ti pridelki res bolj zdravi. V Zahodni Nemčiji so končali triletno raziskavo, s katero so želeli ugotoviti zdravstveno stanje hrane, pridelane po enem ali drugem načinu. Živila, pridelana po alternativnem kmetovanju, niso pokazala nikakršne razlike glede vsebnosti škodljivih in hranljivih snovi, okusa in vonja.

Iz navedenega lahko sklepamo, da alternativno kmetovanje nima prihodnosti. Delno pride v poštev le za tiste vrtničarje, ki zaradi slabega znanja ali pomanjkanja tehničnih možnosti ne morejo skrbeti za svoje rastline po načelih sodobnega kmetijstva. Alternativno kmetijstvo vzbuja le lažne upe, da problem prehrane lahko odpravimo brez večjih naložb, obenem pa narokuje potrebno kritičnost.

Z. T.

—0—

V soboto, 8. t. m., je koroški Heimattendienst, ki je znana nacionalistična organizacija, priredil v Celovcu zborovanje proti dvojezičnemu šolstvu na južnem Koroškem. Zborovanja se je udeležil tudi novi voditelj avstrijske svobodnjaške stranke Jörg Heider, čigar izvolitev na zadnjem strankinem kongresu je povzročila krizo v dunajski zvezni vladi. Zato bodo 23. t. m. državnozbornske volitve. Koroški Slovenci pa so v soboto, 8. t. m., priredili protidemonstracijo in zahtevali, naj se dvojezično šolstvo ohrani.

Marko De Luisa Andrej Gosar - slovenski ekonomist evropskega formata

5

GOSARJEV POMEN

Katoliški Glas z dne 14. maja 1970, na strani 4, objavlja pismo, v katerem se L.V. oglašča v slovo, priznanje in spomin na dr. Gosarja, z besedami in mislimi, ki ob treznem premisleku in ugotovitvi veljavnosti le-teh, ne morejo delati časti slovenski javnosti, saj je dokazala tako malo pozornosti do tega svojega znanstvenika, ki je v svoji osebnosti združeval vzornega človeka, ki sta mu usoda svojega naroda ter bodočnost človeštva bili stalno predmet treznega premisleka in aktivnega poseganja. V Sloveniji je bila namreč javnost obveščena o Gosarjevi smrti po »Delu«, ki je dne 23.

aprila objavilo osmrtnico družine Gosar — in drugega nič. Takole piše L. V.:

»... Ob tej "žalostni vesti" — tako namreč stoji zapisano v osmrtnici rektorja ljubljanske univerze v "Delu" z dne 25. aprila — sem se spomnil neke druge svojevrstne osmrtnice. Prof. Mihajlo Markovič iz Beograda, eden najbolj pomembnih marksističnih filozofov Jugoslavije, je že leta 1960 v italijanski reviji "Il Protagora" (n. 7, febr. 1960), v članku "La filosofia jugoslava contemporanea", ugotovil sledeče: "Le personalità di maggior rilievo della filosofia jugoslava prebellica — Petronijević, Bazala, Veber — sono morti". Pa

France Veber še vedno živi. Seveda, moral je biti tiho kot v grobu, in ker je to bil, ga je daljni "kolega" v svojem članku tudi zares lahko pokopal. Po zaslugi Slovencev! Gosar je bil tudi že dolgo "mrtev"; rektorjev "post festum" ni prišel samo najmanj dva dni prepozno, temveč dve desetletji. Zgleda, da smo narod, ki pozna posebno vrsto bivanja: bivanja živih mrtvecev. Nekje res nekaj smrdi — vendar tokrat ne pri "mrtvecih", temveč v družbi, ki je iznašla to vrsto bivanja... Vsak Slovenec, živ in mrtev, po svojih delih nekaj pomeni. Nikar si ne domišljajmo, da smo začeli živeti šele po letu 1945 in da bodo lahko samo od tega živeli tudi prihodnji rodovi.

... Profesor Gosar je zaslužil iskreno priznanje za svoje delo. Za delo, ki je bilo opravljeno že pred 25 leti. Za delo, ki že četrto stoletje čaka na slovenskem idejnem pokopališču — na vstajenje...« (30)

Na teh nekaj straneh smo v skopih obrih skušali predstaviti osebnost tega ugled-

KULTURNI PLENUM OSVOBODILNE FRONTE RAZPRAVLJAL O SLOVENSKEM NARODNEM ZNAČAJU

■ nadaljevanje s 6. strani

pravljane in neuvrščene ter za nadaljevanje tradicij OF. Bogo Grafenauer je v svojem razmišljanju razvil tezo, da Cankarjeva oznaka Slovencev kot hlapcev, makrozdgovinsko gledano, ne drži. Dejal je, da to med drugim dokazuje tudi veliko število kmečkih uporov v slovenski zgodovini, predvsem pa dejstvo, da so se Slovenci ohranili kot narod, čeprav so bili celo tisočletje podjarmljeni.

Osvobodilni boj naj bi slovenski narod ponovno prebudil in mu dal novo zavest o samem sebi, je v svojem govoru menil starosta slovenskih kulturnikov Josip Vidmar. Vekoslav Grmič je o-

Beri - širi - podpiraj "NOVI LIST"

pozoril na paradoksalno situacijo v zvezi z vero med mladimi v Sloveniji: na eni strani je opazen vse večji interes mladine za vero in duhovnost vse do različnih oblik mistike in praznovanja, na drugi strani pa vse manjše zanimanje za vključevanje v katoliško Cerkev.

Dimitrij Rupel je menil, da je v najnovejšem obdobju še posebej važno imeti v mislih približevanje univerzalnemu cilju narodov, to je narodni državi.

Tine Hribar je sedanji položaj slovenskega naroda označil kot menjavanje krčev sprostitve s krči tesnobe in bojazni. Stanje subjektivne suverenosti naj bi šele začelo prihajati. Ob zaključku plenuma se je Jože Smole, predsednik slovenske Socialistične zveze, udeležencem plenuma zahvalil za sodelovanje in za izrečene predloge in pobude. Josipa Vidmarja pa je predlagal za častnega predsednika plenuma kulturnih delavcev Osvobodilne fronte.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Miha Maté

ŠIROKA USTA

Izjava Stane Starešinič

V petek, 14. novembra, ob 20.30 v društvu »V. Vodnik« v DOLINI

nega znanstvenika, misleca in politika, ki je, kot je razvidno iz povedanega, utemeljil zanimivo, reformatorsko pot v boljšo bodočnost slovenskega naroda. Dr. Andrej Gosar se je vse svoje življenje z velikim zagonom in neutrudnim delom boril za čiste, pravične in nepristranske odnose med posameznimi členki človeške družbe. S svojim delom se je uvrstil med vrhove gibanja, ki se je po programu, načinu izvajanja, idejni podlagi ter nastopu bistveno razlikoval od revolucionarnega sistema le v tem, po kakšni poti se misli približati človeku-delavcu in ljudstvu sploh, od kod izhaja in kam misli voditi človeka, ki pristane na njegovo prizadevanje.

Upoštevali smo v glavnem njegova dela, ki že sama po sebi osvetljujejo Gosarjevo osebnost. Posredno pa na ta način dobimo tudi vpogled v vlogo in pomen, ki so ga imeli krščanski socialisti v takratni stvarnosti na Slovenskem. Nekateri jim

IDEOLOGIJA IN ZGODOVINA

Verjetno ni nobena veda tako hudo podvržena ponarejanju, kakor je prav zgodovina. Različne ideologije jo prikazujejo s stališča svojih lastnih koristi, in preidejo razmere, ki so v danem obdobju veljale.

Poglejmo npr., kaj pravijo razni priročniki glede univerze v Pragi, pa vidimo, kako pridejo do izraza povsem nasprotujoča si stališča.

Mala splošna enciklopedija, izdali Državna založba Slovenije in Prosveta Beograd, 1976, navaja pod geslom Praga:

Praška Karlova univerza, Karolinum, je bila prva slovanska univerza. Ustanovil jo je leta 1348 češki kralj Karel IV. Do začetka 15. stol. je bila pod močnim nemškimi vplivom, takrat pa je po zaslugi Jana Husa prišla docela v češke roke ...

Človek se vprašuje, koliko je bila lahko ta univerza res »slovanska«, tudi če je prišla potem v češke roke, ko pa vemo, da se je v srednjem veku znanost podajala v latinščini. Seveda pa ni pri Nemcih v tem pogledu nič bolje, saj »Deutschland-magazin« (2. jun. 1978) pravi v članku o Češki (str. 51):

1348: cesar Karel IV. ustanovi v Pragi prvo nemško univerzo ...

Povsem nevtralen ostaja v tem pogledu Dizionario Enciclopedico Italiano (Rim, 1970), ki pravi o cesarju Karlu IV.: ... Povzdignil je kul-

novil v Pragi (1348) prvo univerzo v Srednji Evropi. — Takšno nevtralnno stališče je bilo mogoče, ker italijanski nacionalni interesi niso nikoli segali na Češko.

Bralec teh enciklopedij pa se lahko vprašuje: Komu naj verjame?

—O—

SLOVENSKI OKTET V TRSTU

Sklad Mitja Čuk in Zveza slovenskih kulturnih društev sta v ponedeljek, 10. t. m., priredila dobrodelni koncert Slovenskega okteta za potrebe omenjenega Sklada, ki skrbi za prizadete otroke. V tržaškem Kulturnem domu je Slovenski oktet zapel 20 pretežno slovenskih pesmi in dva dodatka. Spored je lepo povezoval Bogdan Pogachnik, v imenu Sklada pa je občinstvu spregovorila Stanka Sosič.

Zanimiva knjiga...

● nadaljevanje na 5. strani

si in Kanalske doline sploh z Marijino božjo potjo na Sv. Višarjah. Podrobna kronika nam spregovori o velikih, a tudi malih dogodkih v Ovčji vasi od konca zadnje svetovne vojne do današnjih dni. Avtor te knjige o Ovčji vasi namreč spregovori tudi o dogodkih zadnjih let, ki jih je v marsičem tudi sam pomagal oblikovati.

Na naslednjih straneh lahko preberemo še seznam duhovnikov, ki so službovali v Ovčji vasi od leta 1675 do danes. V nadaljevanju pa Mario Gariup objavlja nekaj strani, posvečenih ljudski umetnosti v Ovčji vasi, prav na koncu pa še bibliografijo, ki mu je služila pri pisanju tega dela.

Gre torej za publikacijo, ki gotovo zasluži vso pozornost. V njej je Gariup zbral dragoceno gradivo, mimo katerega ne bo mogel nihče, ki bo še kdaj pisal o Ovčji vasi ali Kanalski dolini sploh. Prepričani smo, da bo tudi ta knjiga prispevala k splošni rasti ljudi, ki živijo v Ovčji vasi, vasici, ki se nam pokaže v vsej svoji domačnosti, takoj ko vzamemo to knjigo v roke, saj je na platnici upodobljena oljnata slika Antona Miheliča. Knjiga, ki jo je delno tiskala tiskarna Graphart v Trstu.

—O—

RAZSTAVA

V Peterlinovi dvorani razstavlja slikarka Claudia Raza. Ogljed ob delavnikih od 17. do 19. ure.

USPEH ANSAMBLA SYNTHESIS 4

Prve dni tega meseca je harmonikarski ansambel Glasbene matice Synthesis 4, ki ga vodi prof. Klavdij Furlan, bil v Valjevu v Srbiji, kjer se je z mladinsko skupino KD Valentin Vodnik iz Doline udeležil 20. srečanja amaterskih skupin, to je ene pomembnejših tekmovalnih prireditev, ki jih prirejajo v jugoslovanskem merilu.

Strokovna žirija, ki je ocenjevala nastopajoče, je v soboto, 8. t. m., podelila nagrade ansamblom in ocenila nastop našega harmonikarskega ansambla za najboljšega. Synthesis 4 bo tako prejel zlati kipec pesnika Koste Abraševića.

Uspeh je dragocen, še posebej, ker so ga dosegli v močni konkurenci, saj se je tekmovalna udeležila nad 3000 amaterjev iz vse Jugoslavije, letos prvič pa se ga je udeležila tudi skupina iz zamejstva. turno in gospodarsko življenje dežele in usta-

očitajo, da niso bili organizirani v politično stranko; ne glede na vprašljivost take trditve, lahko rečemo, da je delo številnih osebnosti, ki so izhajale iz tega kroga, dokaz, da so konkretno posegali v slovensko javno življenje, in da je njihova beseda imela svojo težo ne samo na kulturnem polju, ampak tudi na družbenem, se pravi tudi v javnem, političnem življenju.

Gosar je leta 1939 nastopil s svojim predavanjem o osnovnih narodnogospodarskih in socialnih vprašanjih Slovenije na kulturnosocialnem tednu, ki ga je v Bohinju organiziralo SKAD »Zarja«. Spet je tu poudarjal pomen pravega narodnega gospodarstva ter kaj najpopolnejše gospodarstvene osamosvojitve posameznih držav, znotraj katerih pa naj bi bilo čimbolj smotno organizirano in povezano. (31)

Ob branju del Andreja Gosarja moramo priznati, da kljub spremenjenim družbenim situacijam, ostajajo njegove misli in

načela aktualna tudi za sodobnega človeka. Vsa človeška miselnost, tudi današnje, postindustrijske družbe, išče neke rešitve za človeka v ovrednotenju njegove humanosti, ki jo proizvajalni sistemi večkrat izničujejo. Mislimo, da je v tem pogledu Gosarjev gospodarski sistem in duh, ki je preveval ljudi okrog »Križa na Gori«, »Dejanja« in drugih listov tak, da je lahko aktualen tudi za sodobnega človeka, in to ne samo za Slovenca, ampak za vsakogar, Evropejca in širše prebivalca Zemlje, za človeka sploh.

Konec

(30) L. V., Ob smrti dr. Gosarja, Katoliški Glas, 14. maja 1970, str. 4

(31) A. Gosar, Osnovna narodnogospodarska in socialna vprašanja Slovenije, Bohinjski teden (zbornik predavanj akademskega kulturnosocialnega tedna SKAD Zarje v letu 1939), z. Zarja, Lj. 1940, str. 89-90